

Кафедра соціальної роботи та мовної підготовки

Схвалено:

На засіданні кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Протокол № 10 від 23 червня 2024 р.

Завідувач кафедри Лариса ОЛЕКСІЄНКО

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНІ МЕДІА ТА КОМУНІКАЦІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ»**

Спеціальності: 231 Соціальна робота

Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень

Освітньої програми: «Соціальна робота»

Спеціалізація: _____

Розробники силябусу навчальної дисципліни:

Олексієнко Лариса Анатоліївна – к.пед.н., доц. кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Викладач:

Олексієнко Лариса Анатоліївна – к.пед.н., доц. кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Силябус розглянуто на засіданні кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Протокол № 10 від 23 червня 2024 р.

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Соціальні медіа та комунікації у соціальній сфері
Шифр та назва спеціальності	231 Соціальна робота
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 годин
Розподіл годин	Лекції – 22 год. Семінарські заняття – 20 год. Самостійна робота – 48 год.
Терміни вивчення дисципліни	4 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

2. Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

ПІБ викладача	Олексієнко Лариса Анатоліївна
Посада	доцент кафедри соціальної роботи та мовної підготовки
Контактна інформація викладача	
E-mail	oleksienkolarisa@gmail.com
Контактний телефон	+38067 943 11 51
Телефон кафедри	—
Графік консультацій	Згідно з розкладом на відповідний семестр
Портфоліо викладача	—

3. Анотація курсу

Семестр: 4 семестр

Мова навчання: українська.

Ключові слова: спілкування, комунікація, комунікативний процес, комунікативна компетентність.

Мета курсу: розвиток у майбутнього соціального працівника навичок професійного компетентного спілкування, які потрібні для вирішення будь-яких потреб клієнта, пов'язаних зі спілкуванням з під час роботи в соціальних інституціях; вміння правильно визначати й оцінювати причини виникнення труднощів при комунікаціях.

Програмні компетентності:

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК-7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності

ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

СК-15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

Результати навчання:

ПРН-2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів

ПРН-21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

4. Зміст курсу

Модуль 1. Основи соціальних комунікацій

Тема 1. Спілкування і комунікація

Визначення понять «інформація», «спілкування», «комунікація», «комунікативний процес», «комунікативна компетентність» та їх взаємозв'язок. Поняття спілкування і комунікації. Підходи до розуміння комунікації з часів античності до наших днів. Умови успішної та неуспішної комунікації. Ефективність комунікації в умовах ринку. Багатоканальний комунікативний зв'язок.

Тема 2. Комунікативний процес та види комунікацій

Комунікативний процес та його структура. Елементи комунікативного процесу (відправник, кодування, повідомлення, канали передачі, декодування, приймач, відгук, зворотний зв'язок). Види комунікації. Класифікація форм комунікації. Висхідні та низхідні комунікації. Схеми комунікації. Ефекти та закони комунікації.

Тема 3. Комунікація у суспільстві

Функції та роль комунікації у суспільстві; природні та штучні комунікативні системи; загальнонаукові та спеціально-наукові методи вивчення комунікації. Дискурс, основні комунікативні дискурси, а саме: теле- і радіодискурс, літературний дискурс, дискурс у сфері PR, рекламний дискурс, політичний дискурс, тоталітарний дискурс, неофіційний дискурс, релігійний дискурс, неправдивий дискурс, лайливий дискурс, етикетний дискурс, фольклорний дискурс, міфологічний дискурс.

Тема 4. Міжособистісна комунікація та експресивна поведінка в спілкуванні

Міжособистісні бар'єри у комунікації. Фактори, які впливають на розмову. Поняття експресії. Мімічна ознака та мімічний код. Експресія погляду. Особливості „мови” очей. Типи поглядів, їх трактування та рекомендовані дії. Мова жестів у комунікації. Узгодженість жестів та мови. Групи жестів та їх значення. Міміка. Голос як прояв експресії.

Тема 5. Комунікативні девіації

Комунікативні драми. Неуспішна мовна комунікація. Сутність і природа комунікативних девіацій. Комунікативний саботаж. Типологія комунікативних невдач. Методи ненасильницького спілкування.

Модуль 2. Професійна та ділова комунікація.

Тема 6. Зміст и функції ділової, спеціалізованої та професійної комунікації

Ділова комунікація як спосіб організації та оптимізації того чи іншого виду діяльності. Функції ділової комунікації. Письмове і усне повідомлення. Комунікативна компетентність. Види та засоби спілкування, види слухання, зворотній зв'язок, комунікативні типи партнерів, технології і прийоми впливу на людей, самопрезентація.

Тема 7. Діловий стиль і манери обговорення

Ділове спілкування. Діловий стиль спілкування та різниця між цими поняттями. Поняття принциповості по суті та принциповості по формі. Імперативи ділового обговорення. Техніка боротьби. Принцип реалізації переваг. Правила, яких треба дотримуватися для реалізації цього принципу. Співробітництво. Фактори, що сприяють раціональній взаємодії. Вміння говорити. Правила правильного сприйняття повідомлення.

Тема 8. Службове спілкування

Поняття етики та етикету. Службовий етикет. Правило об'єктивності. Увага до фактів. Наказ і прохання. Етика покарання. Принципи покарання. Формула звільнення. Подяка та комплімент. Комунікативні принципи оптимізації службових відносин. Правила усного розпорядження. Правила вітань і прощань. Методи комунікативного управлінського впливу

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, комп'ютери, платформа дистанційного навчання.

5. Політика курсу

Навчальний курс складається з лекційних занять, семінарських занять та самостійної роботи. Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених політикою оцінювання.

Робота на семінарах передбачає висловлювання власної точки зору, доповнення, відповіді на питання викладача, яка повинні бути змістовними та відповідати плановому питанню. За роботу на семінарському занятті можна отримати до 4 балів. Пропущений семінар з поважних причин відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Самостійна робота здобувачів полягає в опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, вивчення окремих питань, що не були розглянуті в курсі лекцій, підготовку до семінарських занять.

Після вивчення кожного модулю проводиться тестування за вивченими темами. Кількість балів за тест визначається в залежності від критеріїв (складності питання, наявності декількох правильних відповідей на питання тощо) і складає 20 балів.

Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль

	Семінарське заняття	Самостійна робота	Тестування за темою	Підсумкові бали
Тема 1.	4	3		7
Тема 2.	4	3		7
Тема 3.	4	3		7
Тема 4.	4	4		8
Тема 5.	4	3		7

Загальний модуль 1			20	20
Тема 6.	4	4		8
Тема 7.	4	4		8
Тема 8.	4	4		8
Загальний модуль 2			20	20
Всього				100

Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю дисципліни є диференційований залік, який проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни в усній формі з урахуванням балів, накопичених студентом під час вивчення дисципліни.

Рівень навчальних досягнень студентів оцінюється за 100 бальною системою. Здобувач отримує залік, якщо сума отриманих ним балів упродовж семестру за змістові модулі не менша, ніж 60.

Зарахування пропущених здобувачем вищої освіти лекційних занять (у разі хвороби або без поважних причин) відбувається у формі усного опитування на консультаціях, які проводяться відповідно до встановленого графіку на кафедрі, а при пропуску практичного заняття (у разі хвороби або без поважних причин) – виконується практичне та індивідуальне завдання, які оцінюються викладачем.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
80 - 89	B	добре	
70 - 79	C		
60 - 69	D	задовільно	
50 - 59	E		
30 - 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої)

діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації

**Рекомендовані джерела:
Основні**

1. Опанасюк В. В. Професійні комунікації та соціальне партнерство зі змістовним модулем : зв'язки з громадськістю в соціальній роботі. Суми : СумДУ; MIX. 2023. URL: <https://mix.sumdu.edu.ua/textbooks/57482/index.html>
2. Перхайло Н.А. Гендерні аспекти професійного спілкування фахівців із соціальної роботи. Вісник Запорізького національного університету. Серія: Педагогічні науки. 2020. Вип. 1 (34). С.260-266. <https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/65a9e251-54b8-44c0-8ec4-2f66fd508734/content>
3. Петрук В. Комунікативна компетентність фахівця соціальної сфери як складник його професійної діяльності. Humanitas, 2021. №2, с. 44–50, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.2.7>
4. Повалій Т. Л., Бойко О. П. Соціальне партнерство та професійні комунікації в роботі менеджера соціокультурної діяльності : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2021. 241 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/86040/1/Povaliy.pdf>
5. Сушик І.В. Етика та деонтологія соціального працівника: навч посіб./ Луцьк: ІВВ Луцький НТУ, 2020. 188 с. <https://lib.lntu.edu.ua/uk/147258369/12532>

Допоміжні:

1. Зозуляк-Случик Р. В. Етика соціальної роботи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. ІваноФранківськ: НАІР, 2019. 190 с. <http://hdl.handle.net/123456789/15207>
2. Зозуляк-Случик Р. В. Формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 460 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723848/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%97%D0%BE%D0%B7%D1%83%D0%B%D1%8F%D0%BA%20%D0%92%20%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA%D0%9D%D0%9E%D0%92.pdf>
- 3.
4. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я. Ділове спілкування : навч. посіб. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2015. 160 с. <https://ru.scribd.com/document/738605160/dilove-spilkuv-1>
5. Все про соціальну роботу : навч. енциклопед. словник-довідник / за наук. ред. В. М. Пічі ; [уклад.: Н. М. Гайдук, Л. Є. Клос, О. Я. Бік, В. М. Піча]. 3-тє вид., перероб. та допов. Львів : Новий Світ2000, 2020. 618 с. <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Sotsial-na-robota.pdf>
6. Холод О. Соціальні комунікації: тенденції розвитку: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. й доп. Київ: Видавництво «Білий Тигр», 2018. 370 с. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4189/1/%D0%A5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%20%D0%9E.%D0%9C.%20%D0%A1%D0%BE%D1%86.%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC.%20%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B4.%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83.PDF>

7. Цибулько В.О. Комунікативна компетентність у контексті професійної діяльності соціального працівника. Молодь і ринок. 2015. № 12. С. 31–37.
<https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1884>
8. Чистіліна Т. О. Етика та естетика : Навчальний посібник / Т. О. Чистіліна. – ЦУЛ, 2017. – 304 с.
<http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/10222/1/%D0%9D%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%95%D0%95%2028.01.2019.pdf>
9. Етика соціальної роботи: навч. посібник / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; уклад. С. О. Роєнко. 2-е вид., переробл. та доповн. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 202 с.
<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/11886/1/%D0%95%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8%2C%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
10. Євдокимова В. Міжкультурна комунікація у соціальній роботі : навчально-методичний посібник. К.: Вид-во Університет «Україна», 2018. 191 с.
https://www.yakaboo.ua/ua/mizhkul-turna-komunikacija-u-social-nij-roboti-navchal-no-metodich-nij-posibnik.html?srsId=AfmBOOpEfb2cS5vmRk2SwKL9p5Vu9_8tdmTIPan9I-6HwrkTdfKjU8nj
11. Карпчук Н.П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти / Н. П. Карпчук. – Луцьк ; 2018. – 514 с.
<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/14600/1/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BF%D1%87%D1%83%D0%BA-%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80-%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE-%D1%96-%D1%81%D1%83%D1%81%D0%BF-%D0%BA%D0%BE%D0%BC.pdf>
12. Ковалінська І. В. Невербальна комунікація : навч. посіб. Київ : Освіта України, 2014. 289 с.
https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4631/1/I_Kovalynska_NC_GI.pdf
13. Комунікативний менеджмент: навчальний посібник / М. І. Васильченко, В. В. Гришко. - Полтава: ПолтНТУ, 2018. - 208 с.
[file:///C:/Users/maxsp/Downloads/%D0%9A%D0%9C%20%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%93%D1%80%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%202018%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/maxsp/Downloads/%D0%9A%D0%9C%20%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%93%D1%80%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%202018%20(1).pdf)
14. Комунікації в публічному адмініструванні : конспект лекцій / [О. В. Шебаніна, В. П. Клочан, С. І. Тищенко та ін.]. - Миколаїв : МНАУ, 2018. - 200 с.
<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5037/1/Komunikatsiyi%20v%20publichnomu%20administruvanni.pdf>
15. Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування : навч. посіб. / уклад.: Гошовська В. А. та ін. — Київ : К.І.С., 2016. — 130 с.
<https://kpdi.edu.ua/biblioteka/2024/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%B2%20%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83%20%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%96%20%D0%90%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%93%D0%BE%D1%88%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%92.%D0%90.pdf>

16. Перхайло Н.А. Сучасні комунікативні технології в соціальній роботі : навчально-методичний посібник. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М., 2018. 113 с.
<https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2bf19ee3-f2cd-4d9a-8976-9ec93365c6e2/content>
17. Професійні комунікації [Текст] : Навчальний посібник «Ділове спілкування» / уклад. О. М. Жук, Л.Ю. Тиха. – Луцьк : Луцький НТУ, 2016. – 112 с.
18. Стеценко Н. М. Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки сучасного фахівця. Педагогічний альманах. 2016. Вип. 29. С. 185– 191. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2016_29_31.
19. Філоненко М.М. Психологія спілкування: підручник для вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 224 с. https://library.udpu.edu.ua/library_files/417948.pdf
20. Чистіліна Т. О. Етика та естетика : Навчальний посібник / Т. О. Чистіліна. – ЦУЛ, 2017. – 304 с.
<http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/10222/1/%D0%9D%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%95%D0%95%2028.01.2019.pdf>